

انگیزه منکران معاد از دید قرآن / شبهه فرعون در گفتگو با حضرت موسی(ع)

برخی می دانند که با اعتقاد به معاد دیگر نمی توانند به امیال نفسانی و شهوانی خود جامه عمل بپوشانند و از این رو معاد را انکار می کنند، چرا که آنان می خواهند راه برای گناهکاری باز باشد و در فساد و خوشگذرانی هر چه بیشتر غوطه ور شوند.

برخی می دانند که با اعتقاد به معاد دیگر نمی توانند به امیال نفسانی و شهوانی خود جامه عمل بپوشانند و از این رو معاد را انکار می کنند، چرا که آنان می خواهند راه برای گناهکاری باز باشد و در فساد و خوشگذرانی هر چه بیشتر غوطه ور شوند.

به گزارش خبرگزاری مهر، معاد از نظر لغوی به معنای "بازگشتن" است و در اصطلاح به معنای دوباره زنده شدن آدمی پس از مرگ است. قرآن بیان می دارد که منکران معاد زندگی را منحصرأ به این دنیا می دانند و بر این ادعای خود هیچ دلیلی ندارند، بلکه از سر جهل چنین می پندارند. قرآن در آیه 24 سوره جاثیه می فرماید: آنها گفتند غیر از زندگانی دنیایی ما دنیای دیگری نیست، می میریم و زنده می شویم و ما را جز طبیعت هلاک نمی کند، آنان به این سخن می گویند علمی ندارند بلکه تنها حدس می زنند و گمانی بی پایه دارند.

برخی می دانند که با اعتقاد به معاد دیگر نمی توانند به امیال نفسانی و شهوانی خود جامه عمل بپوشانند و از این رو معاد را انکار می کنند. آنان می خواهند راه برای گناهکاری باز باشد و در فساد و خوشگذرانی هر چه بیشتر غوطه ور شوند و اگر شبهه ای را مطرح می کنند، بهانه ای بیش نیست. قرآن در آیات 5 و 6 سوره قیامت می فرماید: انسان در معاد شك ندارد بلکه می خواهد آزاد باشد و بی ترس از قیامت در تمام عمر گناه کند از این رو با لحنی انکارآمیز می پرسد قیامت کی خواهد بود.

برخی پنداشته اند که حقیقت انسان همین بدن مادی است که با متلاشی شدن، از بین خواهد رفت و بر فرض که آفرینش جدیدی برای انسان صورت پذیرد، پیوندی با آفرینش نخستین ندارد، بلکه انسان دیگری خواهد بود. قرآن در این باره در سوره سجد، آیه 10 می فرماید: گفتند آیا هنگامی که ما مردیم و در زمین گم شدیم، آفرینش تازه ای خواهیم یافت؟ بلکه آنان لقای پروردگارش را انکار می کنند. بگو فرشته مرگ که بر شما مامور شد، روح شما را می گیرد، سپس به سوی پروردگارتان باز می گردند.

از تعبیر "در زمین گم شدیم" برداشت می شود که آنان گمان می برده اند حقیقت انسان همان جسم است که آن نیز در زمین گم می شود ولی خداوند می فرماید: در لحظه مرگ فرشته مرگ، جان و روح شما را می ستاند که حقیقت شما همان است و آن هم باقی است و تنها بدن متلاشی می شود که با بازگشت اجزای مادی، انسان به حیات خود ادامه خواهد داد. دلایل امکان و وجود معاد بیش از اینهاست و در این راستا می توان به دلایلی چونان دلیل قدرت الهی، دلیل آفرینش نخستین و دلیل تطورات جنین اشاره نمود.

شبهه قدرت فاعل

برخی منکران معاد به دلیل جهل به مقام ربوبی تصور کرده اند زنده کردن انسان و آغاز زندگی جدید خارج از قدرت الهی است. آنان قدرت نامتناهی خدا را نشناخته اند. قرآن در پاسخ این شبهه بیان می دارد که قدرت خدا نامتناهی است و به هر امر ممکن الوقوعی تعلق می گیرد، همان گونه که این جهان با عظمت را آفریده است. قرآن آفرینش نخستین انسان را یادآور می شود که زنده ساختن دوباره انسان سخت تر از آن نیست. قرآن در سوره احقاف آیه 33 می فرماید: آیا آنها نمی دانند خداوندی که آسمان ها و زمین را آفریده و از آفرینش آنها ناتوان نشده است، می تواند مردگان را زنده کند، آری او بر هر چیزی توانا است.

شبهه علم فاعل

برخی دیگر از منکران معاد گفته اند اگر خدا انسان ها را دوباره زنده کند و به پاداش و کیفر اعمالشان برساند، باید اجزای بدن های بیشماري را از هم تشخیص دهد و همه اعمال خوب و بد بندگان را در میلیونها سال به یاد داشته باشد تا متناسب با آنها کیفر و پاداش بدهد و چگونه امکان دارد که خدا، به همه این اجزای بدن ها و اعمال انسان ها آگاه باشد؟!

این شبهه را کسانی مطرح کرده اند که علم خدا را با علم خود قیاس کرده اند و تصور درستی از علم خدا به اجزای عالم نداشته اند. قرآن به این منکران یادآور می شود که خداوند به همه چیز علم دارد. خداوند آیه 4 سوره ق می فرماید: قطعاً ما می دانیم آنچه را زمین از بدن آنها می کاهد و نزد ما کتابی است که همه چیز در آن محفوظ است.

همچنین در آیه 28 سوره لقمان آمده است: "آفرینش و برانگیختن و زندگی دوباره همه شما در قیامت همانند یک فرد بیش نیست، خداوند شنوا و بیناست." از این آیه به خوبی برمی آید که خداوند شنوا و بینا است، یعنی از کارهای بندگان آگاهی کامل دارد. بنابراین شنیدنی ها و دیدنی ها در پیشگاه او حاضر است و از این جهت هیچ مشکلی در حسابرسی اعمال بندگان وجود ندارد.

شبهه این پاسخ در گفتگوی فرعون با موسی(ع) به چشم می خورد. موسی(ع) را فرعون تهدید کرد که عذاب الهی برای کسانی است که پیامبران را تکذیب کنند در این هنگام فرعون پرسشی را مطرح کرد و گفت: پس تکلیف نسل های گذشته چه خواهد شد. یعنی اگر خدا همه ما را زنده و به اعمالمان رسیدگی می کند پس وضع انسان های پیشین که مرده و نابود شده اند چه می شود؟ موسی(ع) فرمود؛ علمها عند ربی فی کتاب لایضل ربی و لا ینسی؛ علم آن، در کتابی نزد پروردگار من است. پروردگارم نه خطا می کند و نه فراموشی دارد.